

El Museu Municipal Joan Abelló de Mollet del Vallès

Espai Obert

Montserrat Badia i Serra

Gerent de la Fundació Municipal Joan Abelló

L'origen del Museu Municipal Joan Abelló no es pot explicar sense parlar de Joan Abelló, artista i col·leccionista o col·leccionista i artista. Nascut el 1922 a Mollet del Vallès, des de molt jove s'inicia en el món de la pintura com a autodidacte, influenciat per la pintura de Joaquim Mir, que havia pintat durant llargues temporades els paisatges de Mollet del Vallès i els seus voltants. En la dècada dels anys quaranta se'n va a Barcelona a treballar a l'estudi del pintor Pere Pruna i al taller de restauració d'en Miracle. És en aquest taller on, de vegades, i com a pagament del seu treball, li oferien alguna obra o objecte. A partir de 1946 s'instal·la a casa del pintor Carles Pellicer. El mateix Abelló, a *L'hora del te* (Barcelona, 1988) ens explica: «quan traspassava el llinard del pis d'en Pellicer entrava en un altre món. La casa d'en Pellicer era plena d'objectes i obres d'art, de papers i records, una nina, mobles antics, flors marcides... era un

desordre harmònic». És allí on s'apassiona pel col·leccionisme.

El seu somni és fer el Museu Abelló. A poc a poc va convertint la seva casa natal del carrer del Dr. Lluís Duran en casa-museu. Pinta apassionadament perquè és la seva forma d'expressió, per viure, i, sobretot, per adquirir obres d'art. Com ell ens diu: «darrera de cada objecte o quadre adquirit, hi ha un, dos, tres... quadres meus» (Pedro Voltes: *Joan Abelló. El cielo y la tierra*, Barcelona 2000). Ben aviat les seves adquisicions van ocupant tots els racons buits i ha de comprar els immobles del costat, que es van omplint de pintures, escultures, dibuixos, talles, objectes de vidre, ventalls, indumentària, mobles, icones, ceràmica, imatges i objectes sacres..., fins a arribar a la col·lecció actual. Els anys seixanta, experts com Cesáreo Rodríguez Aguilera, aleshores president de l'Associació Internacional de Crítics d'Art, escriu a la premsa barcelonina

sobre la importància i l'encert de la seva col·lecció, en pondera l'esforç i el gran sacrifici personal, i conclou dient: «constituye un reflejo de esa idea que en todo momento ha presidido la colección de Abelló: convertirla con el tiempo en el Museo de su villa de Mollet del Vallés que, al realizarse, constituirá un lugar de atracción y peregrinaje artístico desde la vecina y populosa Barcelona» (citada a Pedro Voltes, *op. cit.*).

LA DONACIÓ DEL PATRIMONI ABELLÓ

El procés de donació s'inicià el 19 de febrer de 1993, quan l'artista Joan Abelló i Prat i l'alcalde de Mollet del Vallès, Montserrat Tura i Camafreita, signaren un document de declaració d'intencions, en el qual es recollia la voluntat del pintor de cedir la major part del patrimoni artístic que posseïa a la seva ciutat, i pel que fa a l'Ajuntament, la valoració excepcional d'aquest patrimoni, així com la satisfacció d'acollir de bon grat el desig expressat per l'artista —la creació d'un museu— i l'inici dels procediments tècnics, jurídics i administratius necessaris per fer-lo realitat.

El 29 de juny de 1996, en un ple extraordinari, l'Ajuntament va acceptar en nom de la ciutat la donació dels béns immobles i béns artístics que constituïen la casa-museu del carrer de Lluís Duran. Immediatament després de la donació s'iniciaren els tràmits per a la construcció del Museu amb l'objectiu de difondre, promoure i conservar aquest llegat, així com també l'art con-

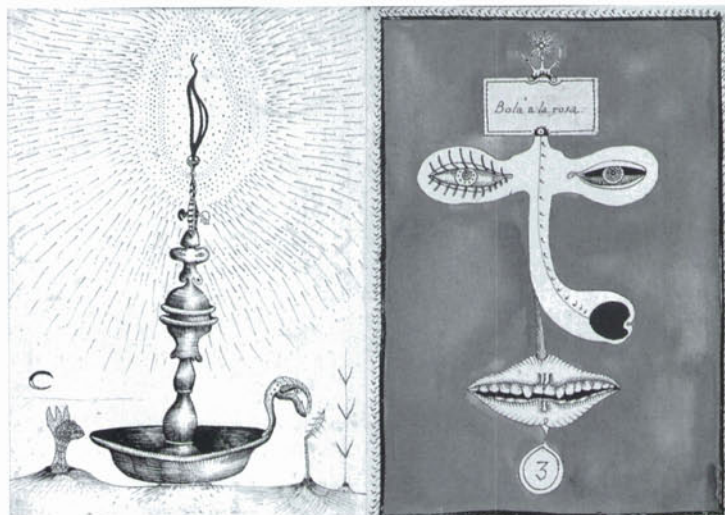
temporani en general. La Casa del Pintor Abelló es conserva com a casa natal de l'artista i acollirà una gran part de la donació i una exposició permanent de la part més biogràfica i íntima de la col·lecció i de la seva pròpia obra, que podrà ser visitada quan s'acabi el projecte de reformes.

En aquell mateix ple es van aprovar els estatuts de la Fundació Municipal Joan Abelló, organisme autònom de caràcter administratiu, que es creà amb l'objectiu de gestionar el Museu Municipal Joan Abelló i la Casa del Pintor Abelló.

EL FONS D'ART DEL MUSEU

La donació està formada per diverses col·leccions, el conjunt de les quals formen una mostra representativa de tots els moviments i tendències artístiques dels dos darrers segles, amb un total de cinc mil tres-cents disset obres i documents. Entre els artistes representats podem citar els pintors Pantoja de la Cruz, Boguerau, Millet, Pellicer, Sorolla, Fortuny, Vayreda, Mir, Nonell, Clavé, Gimeno, Juan Gris, Pidelaserra, Dalí, Miró, Tàpies, Picasso, Ramon Casas, Opisso, Guinovart, Saura, Ràfols Casamada, Cuixart,

Joan Ponç Bonet/Joan Brossa, *Projecte Dau al Set*, 1949. Tinta i guaix sobre paper, 53 x 36 cm. (Fotografia: Carles Costa, Fundació Municipal Joan Abelló)

Ponç, Brossa... L'escultura està representada per J. Clarà, J. Llimona, Vallmitjana, Benlliure, Llauredor, Rebull, Fenosa... i Manolo Hugué, amb una col·lecció de cent tretze peces.

D'entre les col·leccions, destaca la de pintura i escultura catalanes dels segles XIX i XX, però també les de vidre, mobiliari i arts decoratives, art sacre i talles romàniques i barroques, indumentària, tauromàquia, retrats d'Abelló fets per uns tres-cents artistes, un fons documental importantíssim sobre Dalí i també sobre d'altres artistes que formen part del fons d'art. L'obra d'Abelló està representada per una col·lecció que recull l'evolució de la seva pintura fins a l'època actual.

LA INAUGURACIÓ DEL MUSEU

El Museu Abelló, que es va inaugurar el 27 de març de 1999, es troba en un antic edifici de façana postmodernista del carrer de Berenguer III, antiga caserna de la Guàrdia Civil, que data de l'any 1908; avui, remodelat, ampliat i adequat amb eficàcia com a museu, molt a prop de la casa on va néixer el pintor Joan Abelló i, curiosament, al costat de la casa on va viure i pintar Joaquim Mir durant la seva estada a Mollet del Vallès.

La superfície total és de 1.400 m², perquè s'ha ampliat la construcció a tot el pati posterior de la finca. La façana lateral dona al carrer d'Àngel Guimerà i la posterior, al carrer de Lluís Duran. El públic accedeix al Museu pel

Façana del Museu Municipal Joan Abelló, de Mollet del Vallès.
(Fotografia: Ricard Novellas)

carrer de Berenguer III. A l'entrada, el visitant hi troba la recepció, la botiga-llibreria, el guarda-roba, una àrea de descans i els serveis sanitaris.

EL PROJECTE MUSEOGRÀFIC

L'espai expositiu del Museu està predefinit per tres grans espais. A la planta baixa hi ha la sala d'exposicions temporals, que té com a objectiu la difusió de les arts plàstiques en general i

Joan Abelló davant del Museu. (Fotografia: Ricard Dalmau)

l'estudi i comprensió de l'art contemporani. Actualment, s'hi mostra una exposició de Joan Abelló, titulada «Joan Abelló, entre la figuració i l'abstracció» que recull obres figuratives de l'artista dels anys cinquanta, passa per l'abstracció —anys seixanta—, fins a l'època actual, moment en què Abelló, que continua la seva recerca pictòrica, experimenta noves tècniques d'una gran diversitat. Les obres d'aquesta darrera època són fruit dels seus viatges per l'Índia, Egipte, Àfrica...

El primer i el segon pis estan destinats a difondre l'obra d'Abelló i el fons d'art de la Fundació. Si bé són espais anomenats sales d'exposició permanent, la riquesa i multidisciplinarietat del fons obre un ventall ampli de possibilitats per donar-lo a conèixer a partir del disseny d'exposicions temporals del mateix fons d'art. L'evolució de la pintura de Joan Abelló, la diversitat de tècniques, les diferents èpoques, els viatges, etc., també ens brinden aquesta oportunitat.

«La mirada de l'artista. Cinc visions» és la primera exposició de la col·lecció i constitueix una part rellevant del fons d'art del Museu Abelló. Neix de l'acció comuna de noranta-quatre artistes protagonistes, tots ells, del seu moment artístic. Entre les cent setanta-sis obres seleccionades, hi ha una destacada representació de pintura i escultura així com alguns gravats.

Cada mirada té la seva pròpia visió que abasta un espai de temps. La intenció és mostrar la mirada de l'artista a través d'un recorregut que incorpora una lec-

Vista del primer pis, on hi ha l'exposició «La mirada de l'artista. Cinc visions», que mostra una part de la col·lecció permanent. (Fotografia: Ricard Novellas)

tura cronològica de la història de l'art poc convencional.

El recorregut per l'espai expositiu s'inicia al primer pis on la proposta es basa en tres grans temes de la societat occidental: la religió, l'ésser humà i la natura; representats en quatre gèneres artístics: l'art religiós, la figura humana, els paisatges i les natures mortes. En aquests tres àmbits, els artistes s'expressen de forma figurativa.

L'itinerari ens porta al segon pis on el discurs de l'exposició es presenta des del món oníric i l'abstracció —no figuració. La mostra, però, té altres lectures en funció dels interessos dels usuaris. Seguint l'itinerari, podem veure l'evolució històrica a partir dels diferents moviments, com, per exemple, l'art medieval, amb una talla de sant, anò-

nim d'escola catalana; el Renaixement espanyol, amb el *Retrat de Felip III*, de Juan Pantoja de la Cruz; el Barroc espanyol, amb el *Cap de Mare de Déu*, de Pedro de Mena; el Romanticisme, amb el *Retrat del gravador Rosselló*, de Marià Fortuny; el Realisme català, amb el *Retrat de dona*, de Ramon Martí Alsina; el Modernisme, amb el *Cap d'home*, d'Isidre Nonell; el Noucentisme, amb *Maternitat*, de Joaquim Sunyer; el Surrealisme català, amb Dalí; l'Informalisme català, amb Enrique Tabara...

L'Aparador del Museu és l'altre espai expositiu i està destinat a la promoció i difusió dels artistes joves.

Per trencar la incomunicació que sovint es dona entre l'art i el públic, s'ha demanat als artistes que connectin l'Aparador del Museu amb la ciutadania de Mollet del

Vallès, i que integrin la seva activitat artística en la vida quotidiana de la ciutat, atès que es pretén provocar una nova relació entre artista-obra-espectador, a partir de l'emissió de missatges des de l'Aparador del Museu i viceversa.

Des del juliol de 2000 fins al juliol de 2001, s'hi presenta el cicle «Emissions des de l'Aparador» que consta de sis intervencions que empraran diferents estratègies de comunicació i diferents llenguatges artístics: accions, càstings, presentacions, rodatge de pel·lícules, publicitat, etc. amb propostes de gran innovació estètica, formal i, sobretot, conceptual.

A l'Aparador, tal i com el seu nom indica, es mostraran o trobaran referents o rastres de les diferents accions fetes al llarg del desenvolupament de l'obra, que s'anirà modificant o destapant periòdicament en funció del treball que s'hi presenti. Amb aquest cicle es pretén consolidar aquest espai com a focus de difusió de l'art emergent.

ALTRES INFRAESTRUCTURES I SERVEIS

A la planta subterrània i seguint el recorregut expositiu del Museu es pot veure l'audiovisual multivisió. En una escenografia que reproduïx l'estudi del pintor i guiats per la veu del mateix Joan Abelló, se'ns donen a conèixer els diversos aspectes que com a home, artista i col·leccionista conflueixen en aquest autor.

A la mateixa planta, el Museu disposa d'un espai polivalent on s'hi fan *performance*, cursets, tallers, conferències, col·loquis, presentacions i d'altres exposicions temporals.

L'àrea de descans i el bar es troben a la terrassa del Museu. Per la seva amplitud i emplaçament extern, és un espai per a programacions de caire més lúdic, que conjuga la difusió d'un aspecte cultural amb la possibilitat de gaudir d'una estona d'esbarjo i distracció; un espai atractiu com a punt de trobada, un racó per descansar, un espai més d'activitat del Museu. S'ha previst iniciar-hi una programació de concerts a les nits, durant els mesos de bonança.

A més, hi ha la botiga llibreria, on hi podem trobar tots els llibres sobre el pintor Abelló i altres productes de promoció.

Un grup de nens i nenes inicia el taller «Viatja amb els quadres i esmorza al Museu». (Fotografia: Toni Torrillas)

EL SERVEI EDUCATIU DEL MUSEU

La voluntat del Museu és apropar l'art a tots els usuaris; especialment, al públic jove. Per aquest motiu s'ha creat el Servei Educatiu del Museu, amb l'objectiu de formar aquest col·lectiu en diversos aspectes de l'art contemporani, especialment, de les arts plàstiques, a partir d'obres concretes, autors, corrents i moviments, tècniques i temes.

Les visites guiades i els tallers que s'ofereixen s'han dissenyat tenint en compte la mitjana d'edat dels grups i la seva formació. L'objectiu no és només informar dels continguts, biografies, cronologia... o aprendre una tècnica, sinó comunicar continguts i facilitar eines que permetin comprendre i aproximar l'usuari al fet artístic i a la seva comprensió.

Actualment, i a més de les visites comentades per a tots els nivells d'ensenyament i grups en general, es realitzen els tallers i itineraris següents:

El Mollet de Joan Abelló. Aquest itinerari combina l'observació puntual d'algunes obres concretes que s'exposen al Museu amb una passejada pels llocs de Mollet més directament relacionats amb la vida i l'obra del pintor. El recorregut ens permet descobrir la ciutat a través de la mirada de l'artista: les diferents èpoques, els esdeveniments més destacats, l'evolució urbana... L'itinerari comença al Museu i compta amb material de suport que permet establir diferents relacions entre el passat i el present, l'obra i la realitat. Està adreçat a educació secundària, batxillerat i mòduls professionals.

L'artista i el taller. Després de fer un breu recorregut pels espais del Museu a través de diferents exercicis pràctics, es desenvolupen les activitats anomenades «Les eines de l'artista», en les quals es treballa amb material pertanyent a Joan Abelló, i «Els estils i gèneres de l'art», que es presenta en suport audiovisual. A continuació, i a partir del que s'ha vist, es fa un exercici pràctic amb diferents llenguatges artístics. Està adreçat a educació primària.

Viatja amb els quadres i esmorza al Museu. Viu un diumenge diferent! Es proposa fer viure una petita aventura al Museu Abelló. L'Arlequí convida els infants a descobrir mil històries diferents a través dels colors i les formes, a jugar amb la imaginació i poder fer els seus propis

dibuixos, però, a més, a pujar al terrat del Museu per prendre una bona tassa de xocolata desfeta. Està adreçat als infants.

Mollet mil anys: un passeig per l'art. En primer lloc es visita el Museu Abelló, que permet admirar el més representatiu de la pintura i escultura catalanes dels segles XIX i XX (Miró, Dalí, Tàpies, Mir, Picasso, Fortuny, Sorolla...). Ja al carrer, es pot observar el pas del temps en edificis i esglésies, des de mostres medievals i modernistes, fins a la modernitat de les escultures, rellotges i poemes de Martí Pol al carrer. L'itinerari inclou una petita aturada al restaurant la Marieta per renovar forces. Aquesta activitat està pensada per a famílies i grups.

EL CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I ARXIU

És un altre servei que ofereix el Museu. Situat a la Casa del Pintor Abelló (al carrer de Lluís Duran, 90), s'adreça especialment a tots els estudiants i especialistes en història de l'art. Actualment està tancat a causa del projecte de reformes, però molt aviat s'obrirà al públic.

La vida i obra del pintor Abelló hi és a bastament documentada. El fons conté tota la seva biografia. Compta amb els quinze llibres que sobre la seva vida i obra s'han publicat. S'han documentat i arxivat més de tres mil cartes i manuscrits i set mil fotografies i transparències. El dossier de premsa supera els dos mil articles. Recull tota la documentació gràfica de les seves exposicions, així com els catàlegs amb obres de la

col·lecció cedides a d'altres museus i una gran quantitat de documents personals i familiars, entre els quals podem trobar una col·lecció de llibretes amb la història tant de l'adquisició com dels intercanvis que va anar fent al llarg dels anys per aconseguir l'actual fons d'art.

Dels autors del fons d'art, destaca l'excel·lent fons Dalí. Però també dels seus mestres, els pintors Carles Pellicer i Pere Pruna, així com de Manolo Hugué, Blasco Ferrer, Óscar Domínguez i Joan Brossa, entre d'altres.

Les col·leccions de vidre, art asiàtic i art negre també estan molt ben documentades.

CLOENDA

El 27 de març de 2000, quan va fer un any de l'obertura del Museu, vàrem poder fer una valoració positiva tant pel que fa al funcionament com al nombre d'usuaris.

Ara el nostre objectiu a curt i mitjà termini és donar a conèixer més a bastament el nostre Museu i consolidar-lo com a equipament de difusió i promoció de les arts, dins la xarxa de museus de Catalunya.

La propera inauguració de la Casa del Pintor Abelló, que completarà el projecte museogràfic, és per a nosaltres una fita molt important, que esperem que ens ajudi en la consecució dels nostres objectius.